

Diplomová práce Bc. Lucie Novákové

Projektové vyučování ve výuce lidských práv ve výchově k občanství

Oponentský posudek: Ing. Michaela Dvořáková, PhD.

Diplomantka předkládá práci s ambiciózně formulovanými cíli, jejichž splnění vyžadovalo odborný vhled jak do oblasti lidských práv v historickém a politickém kontextu, tak do oblasti didaktické z hlediska metod práce, praktické z hlediska provádění a reflexe konkrétních vyučovacích postupů. Diplomantka větší prostor věnovala teoretickým kapitolám věnovaným právnímu zakotvení lidských práv. Způsob členění práce a číslování kapitol poukazuje na jistou nevyrovnanost zpracování. Zejména ve 4. kapitole analyzující právní dokumenty, je zpracování a členění podkapitol velmi podrobné, oproti následujícím didaktickým kapitolám, u kterých bychom na základě názvu práce očekávali větší důraz.

Ve druhé a třetí kapitole diplomantka vychází ze solidního množství historických pramenů a literatury, a pokouší se sama vývoj pojetí lidských práv charakterizovat, vymezit významná období a představit přelomové dokumenty. V této části je patrná poctivá snaha stanovenému úkolu dostát. Autorka pracuje většinou s literaturou historickou. Hledání fenoménu lidských práv, který je typický pro moderní společnosti ve starověkých a středověkých pramenech považují z hlediska metodologického za poněkud problematické. Domnívám se, že zpracování vývoje postavení člověka ve společnosti by bylo úkolem pro samostatnou diplomovou práci, která by musela vycházet nejprve z dějin myšlení a následně z právních dokumentů.

Předloženému pojetí 3. kapitoly rozumím v návaznosti na didaktické zpracování problematiky lidských práv a domnívám se, že autorka měla své pojetí zdůvodnit a k metodologickým problémům se vyjádřit.

Ve 4. kapitole diplomantka provedla podrobnou analýzu Listiny základních práv a svobod v ČR strukturovanou podle hlav listiny, a dále členěnou na další podkapitoly s ohledem na různé situace v životě občana. Pojetí práv v Ústavním pořádku dále porovnává s Všeobecnou deklarací. Analogickou analýzu autorka provedla v dokumentech Ústavního pořádku Slovenské republiky. Diplomantka zde pracuje samostatně, s využitím přehledně strukturovaných právních dokumentů z portálu www.zakony.pro lidi.cz. Kapitola 4 tvoří nejrozsáhlejší a zřejmě i časově nejnáročnější část diplomové práce.

V této kapitole postrádám vysvětlení, proč se sledování právního zakotvení lidských práv na našem území omezuje na období od roku 1993 a z jakého důvodu porovnává Ústavní pořádek ČR a SR? Formulace shrnutí a hodnocení v kapitole 4.3 považuji za problematické. Zejména u závěru: „Slovenská právní úprava je pružnější a konkrétnější. Pružnost není dána ústavně ani zákonně, ale je přítomna v podobě schopnosti Slovenské národní rady se shodnout na právních úpravách ústavy mnohem častěji, než je tomu v rámci Českého prostředí“ si nejsem jistá, jestli je možné k takovému závěru přesvědčivě dojít na základě předchozí analýzy. Domnívám se, že podobná hodnocení by měla být prováděna na základě komplexnějšího zkoumání odborníků na právní vědu.

5. kapitola nabízí didaktické zamyšlení nad projektovým vyučováním, ve kterém diplomantka vychází z reprezentativní odborné literatury a zároveň diskutuje s citovanými autory a formuluje vlastní argumenty pro obhajobu projektů jako metody práce. Zejména na otázku hodnocení projektů diplomantka nahlíží s využitím různých filosofických přístupů. Domnívám se, že tato kapitola odráží zájem autorky i vlastní profesní zkušenost, a z toho důvodu je škoda, že nebyla více zpracována.

Praktická část začíná adekvátně charakteristikou třídy, ve které byly sledované projekty realizovány. Charakteristika odpovídajícím způsobem popisuje zaměření třídy, sociální klima, v otázkách specifik rodinného zázemí žáků a tím zprostředkovaně i socioekonomického statusu rodin diplomantka používá neobratné formulace typu: „Přijímací řízení je částečně i zkouška ze zájmu rodičů o své dítě.“

V kapitolách věnovaných jednotlivým projektům postrádám představení projektu z hlediska cílů, odborného obsahu, jednotlivých fází a jejich specifických cílů. Odkaz na internetové zdroje organizace Adra v kapitole 8 považuji za nedostatečný. Domnívám se, že pokud diplomantka považuje projekt za vhodnou ilustraci a rozhodne se jej ve své práci prezentovat, měla by předložit i odpovídající informace. Realizace projektu je popisována a hodnocena autorkou, která se jej účastnila v roli pozorovatele. Autorka popisuje průběh aktivit částečně na začátku a částečně znovu v závěru kapitoly. Jedná se spíše o převyprávění průběhu s uvedením žakovských řešení bez odbornější reflexe dosažení cílů a vhodnosti postupů. Charakteristiky aktivit typu: „poučný přímý prožitek“ nepovažuji za odborně relevantní. Opakované hodnocení projektů na základě jeho finanční dostupnosti nepovažuji za užitečné. Domnívám se, že by diplomantka měla na základě své odborné způsobilosti identifikovat silné stránky jednotlivých projektů a omezit hodnocení na základě zájmu žáků, zejména pokud v případě projektu Adra popisuje výsledky práce, které se míjejí s předpokládaným cílem aktivit.

V 10. kapitole diplomantka představuje vlastní návrh vyučovacího postupu tematického celku. Jednotlivé hodiny mají definované cíle, obsahově na sebe navazují, postihují téma komplexně. Diplomantka žáky aktivizuje a snaží se o jejich vyjádření a na základě získaných poznatků také o jejich vlastní hodnocení. Návrh výuky navazuje částečně na teoretickou část diplomové práce, vidím zde ale malou provázanost s nejrozsáhlejší 4. kapitolou. Přestože v názvu práce je uvedeno projektové vyučování, na základě představeného návrhu tematického celku se domnívám, že nazvat vyučovací postup projektovým vyučováním je velmi problematické. Otázka charakteristik a principů projektového vyučování, které návrh postupu obsahuje, bude součástí obhajoby.

Z hlediska formálního práce obsahuje velké množství překlepů a gramatických chyb. Stránky uváděné v obsahu neodpovídají stránkování práce. Zejména v praktické části diplomantka nepoužívá jednotně odborný jazyk, z hlediska stylistiky svá vyjádření formuluje místy problematicky.

Přes výše uvedené připomínky **diplomová práce splňuje formální podmínky kladené na závěrečné práce v daném oboru**. K obsahovým připomínkám se diplomantka vyjádří v průběhu obhajoby.

Otázky k obhajobě

1. S využitím odborných didaktických termínů porovnejte vyučovací postupy popisované v kapitole 8 a 9, identifikujte dílčí cíle, ke kterým jednotlivé postupy vedly a shrňte poznatky, ke kterým směřovaly.
2. Uveďte důvody, proč vyučovací postup navržený v 10. kapitole považujete za projektové vyučování, navažte své zdůvodnění na charakteristiky projektového vyučování z 5. kapitoly.

V Praze dne 2. 1. 2018

Ing. Michaela Dvořáková, PhD.